

Handläggare
Alice Ring
Linnéa Lundbäck
Telefon: 085081005219

Till
Östermalms stadsdelsnämnd
2020-08-27

Riktlinjer avseende lokalupplåtelser – demokrativillkor

Yttrande till kommunstyrelsen angående remiss KS 2020/415

Förslag till beslut

Östermalms stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Sammanfattning

Östermalms stadsdelsnämnd har fått en remiss om ”Riktlinjer avseende lokalupplåtelser – demokrativillkor” för yttrande till kommunstyrelsen senast 1 september.

Riktlinjerna ska vara ett stöd för stadens nämnder vid uthyrning av lokaler. I riktlinjerna förtydligas hur och vilken information som ska inhämtas när en aktör önskar hyra en lokal, en stadsövergripande rutin för hur svårbedömda ärenden kan hanteras samt stöd i avtalsskrivning. För att säkerställa att tillgång till lokaler inte ges till någon aktör som står i strid med samhällets grundläggande värderingar om respekt för alla människors lika värde och enskildas grundläggande fri- och rättigheter ska nämnderna i sina riktlinjer eller rutiner för handläggning av föreningsbidrag införa ett demokrativillkor i vilket det ska tydliggöras att det är en förutsättning att aktören uppfyller demokratikravet för att få tillgång till stadens lokaler.

Förvaltningen ser positivt på att stadsövergripande riktlinjer för lokalupplåtelser som möter stadens demokrativillkor tas fram. Det är också positivt att det i riktlinjerna finns stöd för nämnden gällande avtalsskrivning. Förvaltningen har en synpunkt som rör insamling av personuppgifter och anser att syftet med insamlingen av personuppgifter och hur de ska hanteras bör tydliggöras i riktlinjerna.

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Bakgrund

I Stockholms stads budget 2020 framgår att nämnder och bolagsstyrelser genom uppföljning ska säkerställa att ekonomiska bidrag, tillgång till lokaler och föreningsbidrag inte går till någon aktör med odemokratiska värderingar eller aktörer som uppmuntrar eller möjliggör våldsbejakande extremism.

”Riktlinjer avseende lokalupplåtelser – demokrativillkor” har tagits fram av stadsledningskontoret i samråd med stadsledningskontorets juridiska avdelning, arbetsmarknadsförvaltningen, idrottsförvaltningen, kulturförvaltningen, socialförvaltningen och utbildningsförvaltningen samt stadsdelsförvaltningarna Skärholmen och Spånga-Tensta.

Östermalms stadsdelsnämnd har fått ärendet på remiss för yttrande till kommunstyrelsen senast 1 september 2020.

Remissen har skickats till alla stadsdelsnämnder samt till fastighetsnämnden, kulturnämnden, kyrkogårdsnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden och idrottsnämnden

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av kvalitetsavdelningen i samråd med ekonomiavdelningen.

Ärendet

”Riktlinjer avseende lokalupplåtelser – demokrativillkor” ska vara ett stöd för stadens nämnder vid uthyrning av lokaler. I riktlinjerna förtydligas hur och vilken information som ska inhämtas när en aktör önskar hyra en lokal, en stadsövergripande rutin för hur svårbedömda ärenden kan hanteras samt stöd i avtalskrivning.

Demokrativillkor

För att säkerställa att tillgång till lokaler inte ges till någon aktör som står i strid med samhällets grundläggande värderingar om respekt för alla människors lika värde och enskildas grundläggande fri- och rättigheter ska nämnderna i sina riktlinjer eller rutiner för handläggning av föreningsbidrag införa ett demokrativillkor i vilket det ska tydliggöras att det är en förutsättning att aktören uppfyller villkoret för att få tillgång till stadens lokaler.

Det huvudsakliga syftet med demokrativillkoret är att förhindra att stadens lokaler upplåts till aktörer som inte delar de grundläggande värderingar som ska skyddas och främjas av det allmänna. Detta

konkretiseras i riktlinjerna genom att lokaler inte ska upplåtas till en aktör om den eller någon av dess företrädare, inom ramen för verksamheten:

1. utövar våld, tvång eller hot eller på annat otillbörligt sätt kränker den enskildes grundläggande fri- och rättigheter,
2. diskriminerar eller på annat sätt bryter mot principen om alla människors lika värde,
3. rättfärdigar, främjar eller uppmanar till sådana ageranden som anges i 1 eller 2, eller
4. motarbetar det demokratiska styrelseskicket

Riktlinjer

I samband med att en aktör önskar hyra en lokal ska nämnden/bolaget:

1. Kontrollera att organisationen uppfyller demokrativillkoret
2. Om aktören uppfyller kravet ska nämnden/bolaget granska förfrågan i övrigt.

Huvudregeln är att den som vill nyttja en lokal ska visa att samtliga villkor som fastställts i riktlinjer eller rutiner är uppfyllda. Detta gäller även demokrativillkoret. En förening/organisation/aktör som intygar detta, och om det av övriga uppgifter inte framgår annat, får antas uppfylla demokrativillkoret.

I riktlinjerna förtydligas det att en förening/organisation ansvarar för de personer som den ger utrymme för inom ramen för sin verksamhet. Detta innefattar bland annat företrädare för föreningen/organisationen, inbjudna föreläsare och samarbetsorganisationer. Ett agerande som inte har något samband med företrädarens roll eller funktion inom föreningen/organisationen ska i regel däremot inte utesluta dem från att nyttja en lokal. Vid gränsdragningsfrågor ska en bedömning göras i varje enskilt fall.

I riktlinjerna ges även exempel på ageranden som strider mot samhällets grundläggande värderingar och därigenom strider mot demokrativillkoret, vilka fungerar som ett stöd för nämnderna i fråga om vägledning i tänkbara situationer som kan uppstå.

Lokal får upplåtas om det finns särskilda skäl

Om en förening/organisation/aktör har brutit mot demokrativillkoret kan den ändå få nyttja stadens lokaler om det finns särskilda skäl för det. Vad som utgör särskilda skäl ska bedömas av upplåtaren i det enskilda fallet. Det ska särskilt beaktas om föreningen/organisationen/aktören har tagit avstånd från agerandet. En förening/organisation/aktör som inte tar avstånd från ett agerande som strider mot demokrativillkoret, kan i regel inte tillåtas nyttja stadens lokaler.

Det ska också särskilt beaktas om

föreningen/organisationen/aktören har vidtagit adekvata åtgärder för att säkerställa att agerandet inte upprepas. Det kan exempelvis handla om att utesluta en företrädare från organisationen. För riksorganisationer kan det vara nödvändigt att utesluta en medlems- eller lokalförening för att säkerställa att ett agerande inte upprepas.

Granska förfrågan i övrigt

Om föreningen/organisationen/aktören uppfyller demokrativillkoret ska nämnden granska förfrågan i övrigt. I riktlinjerna beskrivs vilken information som är relevant att inhämta vid en förfrågan om lokalupplåtelse. Det handlar om information om hyresgästen, såsom organisationsnummer eller personnummer för hyresgästen och nyttjanderättshavaren, samt om syftet med upplåtelsen och information om program och eventuella föreläsare.

Dokumentation ska hanteras enligt nämndens riktlinjer och rutiner, och eventuellt program och föreläsarlista ska läggas som bilagor till avtalet om förfrågan leder till avtal.

Vid svårbedömda ärenden ges möjlighet att samråda med stadsledningskontoret inför beslut om förvaltningschefen bedömer att lokalupplåtelsen bör ses ur ett stadsövergripande perspektiv eller om det önskas av annan anledning.

Stöd i avtalsskrivningen

I riktlinjerna finns stöd till nämnderna vid avtalsskrivning. Dels finns information om olika typer av upplåtelseformer och dels förslag på avtalsskrivningar som nämnderna kan använda sig av för att införa demokrativillkoret i nya upplåtelseavtal.

Synpunkter och förslag

Förvaltningen ser positivt på att stadsövergripande riktlinjer för lokalupplåtelser som möter stadens demokrativillkor tas fram.

Riktlinjerna bidrar till att lokaler inte upplåts till föreningar/organisationer/aktörer som har en verksamhet som står i strid med samhällets grundläggande värderingar om respekt för alla människors lika värde och enskildas grundläggande fri- och rättigheter. Det är positivt att det i riktlinjerna finns stöd för nämnden gällande avtalsskrivning.

Förvaltningen har en synpunkt som rör insamling av personuppgifter. I riktlinjerna skrivs att organisations- eller personnummer ska inhämtas från hyresgästen och nyttjanderättshavaren. Förvaltningen saknar ett tydligt syfte med inhämtningen av personnummer, samt hur dessa uppgifter ska hanteras. Att inhämta personuppgifter utan ett tydligt syfte strider mot Stockholms stads principer om personuppgiftsbehandling som bygger på dataskyddsförordningen. Det ska finnas ett uttryckligt angivet och berättigat ändamål (det vill säga; uppgifterna får inte bara vara ”bra att ha”) och uppgifterna får enbart behandlas i enlighet med det angivna ändamålet (ändamålsbegränsning). Därtill ska personuppgifterna vara adekvata, relevanta och inte för omfattande i förhållande till ändamålen (uppgiftsminimering). Förvaltningen anser därför att syftet med insamlingen av personuppgifter och hur de ska hanteras bör tydliggöras i riktlinjerna.

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Christina Klang
Stadsdelsdirektör

Carolina Bjurling
Kvalitetschef

Bilaga

Riktlinjer avseende lokalupplåtelser - demokrativillkor

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Christina Klang, Stadsdelsdirektör	2020-08-03
Carolina Bjurling, Ansvarig	2020-07-30